1926, 1932) toimetamisest. Hilisemais uurimusis on E. käsitelnud eesti usundit, hiiulugusid, pühade- ja pulmakombeid jm. Eri teoseina ilmunuist on „Eesti vana usk“ (Eesti mütoloogia IV, *ibid.*, 1927) lõppköiteks tema kolmele samas seerias varemini ilmunud teosele („Eesti mütoloogia“, 1920; „Eesti uuem mütoloogia“, 1920; „Esivanemate ohverdamised“, 1920, 3. tr. 1922), mis üheskoos annavad esialgse orienteeriva ülevaate eesti rahvausundist. Viimasele alale kuulub veel süstematiseeritud materjalikogu „Vändra Tõnn 1932. a. teadete valgustusel“ („Usuteadusline Ajakiri“ 1933, lisavihk nr. 4, *ibid.*, 1933). E. on Saare- ja Hiiumaa vägilased võtnud lähemale vaatlusele teoses „Tõll ja ta sugu“ (*ibid.*, 1927), kuna pühadekombeist pakuvad võrdlemisi üksikasjalisi ülevaateid „Meie jõulud“ (*ibid.*, 1931), mis teos moodustab esimese osa vanemaaegsete talvepühade kohta kavatsetud monograafiast (teine osa on säilinud käsikirjas), ja „Kevadised pühad“ (*Acta* BXXVII₃, *ibid.*, 1932). Kahes viimases töös on E. kasutanud rohkesti ka koolide kaudu kogutud ning teisteski eesti rahvaluulekogudes leiduvaid andmeid. E. on avaldanud veel artikleid Eesti Rahva Muuseumi Aastaraamatuis (näit. „Ebamõrsja“, „Pulmamõõk“, „Kosjad“ jt.), „Eesti Kirjanduses“, „Suomis“ jm., kirjutisi ka kohanimedest jm. — E. oli Akadeemilise Rahvaluule Seltsi asutajaid (1925) ja enda surmani seltsi esimeheks. Oma 3000-köitelise raamatukogu pärandas ta ERM-i Arhiivraamatukogule. — E. valiti 1927 Helsingi ülikooli audoktoriks (*dr. phil. h. c.*) ja 1932 Tartu ülikooli audoktoriks (*dr. theol. h. c.*). E. oli EKS-i, ERM-i, Kalevala Seltsi, E. Karskusliidu (a-st 1925) jt. seltside auliige.

Isikl. ja Eesti Rahvaluule Arhiivist saadud andmed; W. Andersoni, K. E. Sööt'i jt. kirjutised koguteoses „Album M. J. Eiseni 70. sünnipäevaks“ (1927); A. Looring, Prof. M. J. Eiseni vanemad ja noorpõlv (E. Kirj. 1934, nr. 12); Dorp. Ztg. 1934, nr. 183 (W. Anderson); E. Kirj. 1934, nr. 9 (W. Anderson); Post. 1934, nr. 214 (G. Ränk) ja 215; A. Looring, M. J. E. (1936); O. Loorits, M. J. E. † (Õp. E. S-i Aastaraamat 1934, ilm. 1936); M. J. E-i elu ja töö (1938; selles leidub ka E-i tööde bibliograafia); M. J. Eisen, Minu eluloolised andmed (käsikiri Eesti Kultuuriloolises Arhiivis). *R. V.*

EISENSCHMIDT, Edgar, muuseumitegelane ja ajaloolane, sünd. 23. IV 1887 vkj. Tartumaal Uderna v. taluniku pojana, õppis Uderna ministeeriumikoolis 1898—1902, Tartu seminaris 1902—03, H. Treffner'i gümnaasiumis 1903—07, sooritas 1907 Tartus küpsuseksami, õppis 1907—14 Tartu ülikoolis ajalugu ning vahepeal 1910 Münchenis kunstiajalugu, viibis muuseumidega tutvumise otstarbel Helsingis 1913. E. teotses õpetajana a-st 1912 Tartu kaubandus- ja kommertskoolis ning 1920—28 H. Treffner'i gümnaasiumis, oli a-st 1913 ERM-i kogudehoidja ja hiljemini asjaajaja; surn. (vabasurma teel) 1. X 1929 ukj. Tartus. — Juba enne muuseumi teenistusse astumist tundis E. suurt huvi muuseumiküsimuste vastu, töötades kaasa korjamise jt. toimkondades ning käies vanavara kogumas Setumaal. Koos O. Kaldaga (vt.) on ta tutvustanud muuseumi mõtet laiemais rahvakihtides ja juhtinud vanavara korjamist ja kogude täiendamist kuni 1922, mil I. Manninen'i (vt. ka *Suppl.*) direktoriks valimisega talle jäi majanduslik asjaajamine. E. on olnud agaralt tegev arhiivraamatukogu arendamisel ja kaastegev E. Rahvaluule Arhiivi asutamisel; ta oli esimene Tartu eesti ülikooli raamatukoguhoidja-hooldaja (1918—19), kellena võttis üle Saksa okupatsioonivõimudelt raamatukogu. E. on avaldanud ajalehis ning ajakirjades muuseumialalisi kirjutisi. Ühtlasi on E. eesti ajaloolise keskarhiivi mõtte algatajaid ja ta on päästnud a-il 1915—18 rohkesti arhiivimaterjali.

ERM-i aruandeist, isikl. jm. saadud andmed; Post. 1929, nr. 268. *R. A.*

EKMAN, vt. **TUNKELO.**

ELIISABET, vt. **JELIZAVETA.**

* **ELKEN, Juhan,** ärkamisaja tegelane, kooliõpetaja, suri 17. X 1931 ukj. Väike-Maarjas.

Post. 1931, nr. 285, 286.

ELLER, Aleksander, kujur, järgneva vend, sünd. 11. II 1891 vkj. Tartus kaupmehe pojana, lõpetas 1910 kohaliku Aleksander I gümnaasiumi ja 1917 kaubandus-tööstuse instituudi Peterburis. Kunstilise hariduse omandas ta 1921—24 kunstideakadeemias Berliinis ning 1924—26 E. A. Bourdelle'i ateljees Pariisis, täiendas ennast 1926—27 Viinis ja